

Verksamhetsplan för lokalt folkhälsoarbete i Tjörns kommun 2021

Verksamhetsplan för folkhälsa och social hållbarhet

Västra hälso- och sjukvårdsnämnden (HSNV) har samverkansavtal med varje kommun inom sitt geografiska område gällande gemensamma folkhälsoinsatser. Avsikten med avtalet är att underlätta det tvärssektoriella samarbetet för att få ett bättre resursutnyttjande och större genomslagskraft. Arbetet med folkhälsa och social hållbarhet ska bedrivas strategiskt, systematiskt och målinriktat i syfte att förbättra befolkningens levnadsvillkor och hälsa samt utjämna skillnader i hälsa. Arbetet ska omfatta hälsofrämjande och förebyggande samt generella och riktade insatser. Arbetet ska bygga på långsiktighet och utgå från befolkningens behov

En verksamhetsplan med budget och insatser ska tas fram årligen. Den ska innehålla en beskrivning av prioriteringar kring vilken/vilka målgrupper som i kommunen är i störst behov av insatser. Verksamhetsplanen ska utgå från den långsiktiga planen som gäller för kommunen vilken den årliga verksamhetsplanen för det gemensamma folkhälso- och sociala hållbarhetsarbetet utgår ifrån. Den årliga verksamhetsplanen ska efter fastställande skickas till kommunstyrelsen för kännedom. Innan planen översändes till kommunstyrelsen ska utsedda representanter för kommunen och HNSV ha diskuterat och ställt sig bakom planen. Verksamhetsplanen ska skickas till anne.m.svensson@vgregionen.se koncernkontoret, Västra Götalandsregionen, senast 1/12.

Utgångspunkter för samverkansavtal och verksamhetsplan

Internationella och nationella styrande dokument anger riktningen för folkhälso- och sociala hållbarhetsarbetet tillsammans med regionala och kommunala styrande dokument. Dessa utgör grunden för prioriteringar och insatser inom samverkansavtalet.

Internationella och nationella styrande dokument vilka anger riktningen för folkhälsoarbetet

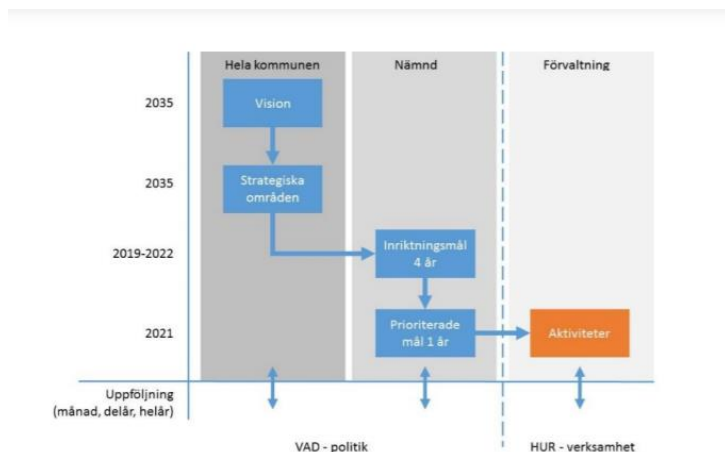
- Det övergripande nationella folkhälsomålet ”att skapa *samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*”.
- FN:s Agenda 2030 med 17 Globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och agendans grundläggande princip om att alla ska inkluderas och ingen lämnas utanför.

Regionala/kommunala styrande dokument och uppdrag som ligger till grund för prioriteringar och insatser

- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021 – 2030
- Västra Götalandsregionens budget
- Västra hälso- och sjukvårdsnämndens mål- och inriktningsdokument
- Kommunfullmäktiges budgetdokument
- Nämndernas detaljbudget
- Strategi för folkhälsa – och social hållbarhet 2019-2026
- Barn och ungdomsplanen 2013-2023

Kommunens nuläge

Tjörns kommun har ett strategiskt mål -*Vi skapar välfärd och livskvalitet för alla*. Detta mål sträcker sig till 2035 och som är beslutat av Kommunfullmäktige. Under de strategiska områdena tas det fram inriktningsmål som delas till nämnderna på fyra år och därefter specificeras dessa till ettåriga prioriterade mål som sedan konkretiseras till aktiviteter av förvaltningarna. Verksamhetsplanen för folkhälsa kommer att beskriva kommunens prioriterade mål och prioriterade målgrupper under det strategiska målet *Vi skapar välfärd och livskvalitet för alla* där folkhälsoarbetet kommer att lägga störst kraft under 2021.

Målgrupp - Barn och unga

- Nationella folkhälsopolitiska mål - *Det tidiga livet, levnadsvanor, Kunskap, kompetens och utbildning, kontroll, delaktighet och inflytande.*
- Regionala mål enligt avtal – *Fullföljda studier, Barn och ungas behov och rättigheter ska särskilt uppmärksammas.*
 - Kommunens inriktningsmål - *Delaktighet, inflytande och medbestämmande*
 - Kommunens inriktningsmål - *Skapa möjligheter för ett gott liv*
 - Kommunens inriktningsmål - *En säker och trygg kommun*

1. Barn och ungas röster ska stärkas

Alla barn ska ha rätt att uttrycka sin åsikt. Vuxna ska lyssna, beakta och återkoppla till barnet. Så lyder artikel 12 i barnkonventionen som nu har blivit lag sedan januari. För att kunna tillgodose och öka de ungas möjligheter till inflytande och delaktighet ska modellen Ungdomsdialog återupptas och utvecklas vidare.

2. Skolnärvaron ska öka

Alla barn i Sverige har en lagstadgad rätt till utbildning och de har skolplikt. Långvarig skolfrånvaro innebär att rätten till utbildning inte blir tillgodosedd.

Skolfrånvaro är ofta en indikation på att ett barn eller ung person inte mår bra och kan bero på psykosociala problem, skolrelaterade och individ- och familjerelaterade. Det är en signal om att skolan i samverkan med andra aktörer inte har kunnat ge eleven det stöd och den hjälp som behövs. De flesta unga mår bra i Tjörns kommun och i jämförelse med andra kommuner har vi hög andel som är behöriga till ett yrkesprogram. Jämförelserna säger dock inget om det är bra eller dåligt. Det är mer än var tionde elev som riskerar att inte vara behörig till gymnasiet. Bra samarbete mellan skola, socialtjänst, kultur och fritid och föreningslivet kan vara avgörande beroende på orsakerna till skolfrånvaro. Kommunen kommer under 2021 att jobba för att skapa rutiner och systematiskt arbetssätt genom kommunövergripande samverkan som ska leda till ökad skolnärvaro. Detta finansieras främst av externa medel men en del av folkhälsans budget kommer att stötta upp i detta arbete och stötta andra aktiviteter som syftar till ökad skolnärvaro.

3. Ungas fysiska och psykiska hälsa ska stärkas

Resultatet från 2017 års Lupp undersökning visar det är lite fler än varannan åk8-elev och 60 procent av gy2-ungdomarna som uppger någon typ av regelbundet hälsobesvär – huvudvärk, magont, stress, nedstämdhet/deppighet och/eller sömnproblem – som man har haft minst flera gånger i veckan under det senaste halvåret. Könsskillnaden påtaglig, då hälsoproblemen är väsentligt mer utbredda hos tjejer än killar, särskilt i gymnasiegruppen.

Vi ser också en mer liberal inställning gällande droger, främst Cannabis vilket är en varningssignal och en riskfaktor för ett senare ökat bruk. Många i kommunens verksamheter larmar också om en ökad tillgänglighet.

Arbetet för psykisk hälsa fokuserar på att barn och unga får en positiv start i livet. Tjörns kommun ska stärka det förebyggande arbetet för att öka möjligheter för en god och jämlik

fysisk och psykisk hälsa hos kommunens barn och unga. Prioriterade områden är att skapa bättre och mer jämlika förutsättningar till fysisk aktivitet för barn och unga, införa och utvärdera metoder som förebygger psykisk ohälsa samt stärka det drogförebyggande arbetet.

4. Trygghetsskapande arbete för barn och unga ska struktureras

Tjörns ska vara en trygg kommun att växa upp i. Känslan av trygghet och trivsel ska stärkas med gemensamma resurser och en samsyn kring trygghetsskapande arbete, som sker långsiktigt och med ett övergripande förhållningssätt. Det behövs såväl generella som riktade insatser för att motverka att barn och unga hamnar i utanförskap och kriminalitet senare i livet. Tjörns kommun ska under 2021 jobba fram strukturer det trygghetsskapande arbetet.

Målgrupp – särskilt utsatta grupper

- Nationellt mål - *Jämställdhet och jämlikhet*
- Regionalt mål enligt avtal - *En ökad jämlikhet i hälsa och livsvillkor är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle och ska särskilt beaktas i detta avtal*
- Kommunens inriktningsmål – *skapa möjligheter för ett gott liv*

Under 2020 har vi fått erfara en pandemi som sannolikt kommer att fortsätta under 2021 och påverka både folkhälsa och social hållbarhet.

Länsstyrelsen har gjort en sammanställning av vad kommunerna i västra Götaland ser för eventuella effekter på kort och lång sikt. Flera kommuner beskriver att pandemin förstärker befintlig utsatthet så som dålig ekonomi, våldsutsatthet och missbruk. Likaså påtalas att fler individer riskerar att hamna i utsatthet till följd av varsel, uppsägningar eller isolering. Kommuner lyfter att de ser barn och unga, äldre, personer med funktionsnedsättning, personer med psykisk ohälsa samt personer i våldsutsatthet som särskilt sårbara målgrupper. Även nyanlända är en sårbar grupp. Barn och ungas tillgång till skyddande faktorer såsom meningsfull fritid, positiva vuxenkontakter och skolgång har minskat, vilket bedöms riskera att få negativa konsekvenser för redan utsatta barn på kort sikt och för barn generellt på lång sikt. Kommuner rapporterar även om en annan karaktär av oro och om oro i andra grupper än vad de vanligtvis ser. Samtliga lägesbilder rapporterar om ökad arbetslöshet och sysslöshet. Kommuner ser risker för ökat utanförskap, kriminalitet och polarisering, social oro, ekonomisk sårbarhet, fler företagskonkurser och ökad psykisk ohälsa. Många kommuner uttrycker en oro för ett ökat och förändrat missbruk. Sociala och ekonomiska påfrestningar samt generell oro i samhället kan leda till ökat missbruk av alkohol och narkotika. Demokrati, delaktighet och inkludering rapporteras ha påverkats på flera sätt genom bland annat minskat antal möten, sämre representation samt inställda verksamheter. I lägesbilderna har även positiva effekter efterfrågats vilket, av erfarenhet från flyktingsituationen 2015 och framåt, är viktigt att också belysa. Här redovisas ökad samverkan mellan organisationer, stärkt samverkan mellan kommun och näringslivet och ökat lokalt engagemang från civilsamhället och enskilda. Krisberedskapen har stärkts. Ökad digitalisering har medfört effektivisering och gett positiva effekter för vissa individer och grupper.

Lokala konsekvenser än så länge

Tjörns kommun har inte sett en ökning av anmälningar av våld i nära relationer. Polisen vittnar om att det är färre brott i nära relation nu än tidigare. De ser dock risken att det kommer att öka snabbt efter Corona. Vi ser en oro bland barn och unga kopplat till pandemin och dess eventuella effekter. Tjejjouren väst har också rapporterat om ett ökat tryck på deras telefon och chattfunktioner. Tjörns kommun har fortsatt haft daglig verksamhet för funktionsvarierade och även erbjudit sommaraktiviteter för målgruppen. Kommunen har också erbjudit fler aktiviteter för barn och unga än vanligt för att kompensera för allt som är inställt.

Alkohol och narkotika minskade enligt polisen i våras på grund av svårigheter att föra in i landet men börjar komma tillbaka igen. Vi ser också en mer liberal inställning gällande droger, främst Cannabis vilket är en varningssignal och en riskfaktor för ett senare ökat bruk.

Kommunen har ett upparbetat forum för samverkan med civilsamhället och frivillig organisationer. Många av dessa tillhör dock riskgrupper och därför har det under våren varit begränsade antal träffar. Civilsamhället har speciellt stöttat upp i arbetet med nyanlända och risken finns att de nyanlända får mindre stöd än tidigare. De nyanlända har också haft distansstudier vilket möjligtvis kan förlänga etableringstiden. Projektet "Kulturtolkarna" som är finansierat av Länsstyrelsen har dock fångat upp många nyanlända och haft aktiviteter, språkträning utomhus och med begränsade antal deltagare. De har också arbetat uppsökande med föra ut information kring Covid-19 och de restriktioner som gäller.

För att stötta äldre och andra riskgrupper har det skapats en digital plattform där alla volontärer och frivillig organisationer har samordnat sig för att hjälpa äldre och andra riskgrupper med ärenden och samtalsstöd. Utvärdering säger att det är fler och fler som använder tjänsten men långt ifrån alla som behöver. Det är svårt att be om hjälp och att tas ifrån sin frihet och rättigheter är svårt.

Under 2021 kommer en del av folkhälsoinsatserna gå till att främja hälsa och förebygga ohälsa för särskilt utsatta grupper, nyanlända, funktionsvarierade, äldre samt förebygga våld i nära relationer för att minimera de negativa konsekvenserna av Coronapandemin. Detta kommer främst göras genom att stötta civilsamhället i deras arbete och stötta kommunens verksamheter lite extra kopplat till detta.

Styrning och ledning

Mycket av folkhälsoarbetet drivs i kommunens strategiska samverkansgrupp (SOS-gruppen). Det är en kommunövergripande grupp som jobbar för barn och ungas bästa där representanter från alla förvaltningar utom samhällsbyggnadsförvaltningen och bolag finns med, på avdelningschefsnivå. Förvaltningsledningsgruppen ska vara styrgrupp till SOS gruppen för att få mandat i att driva arbetet.

De senaste åren har det i kommunen lagts ner förebyggande och främjande verksamheter såsom öppen förskola, föräldrautbildningar samt öppenvård och tidiga insats. Under 2021 kommer kommunen därför att arbeta för att få en tydligare styrning och organisering kring social hållbarhet och det förebyggande och främjande arbetet i syfte att på ett bättre sätt ta tillvara förebyggande verksamheter. Detta kommer innebära en del kostnader t.ex. för studiebesök, kunskapsinhämtning osv. för att hitta en förbättrad form av styrning.

Budget 2021

Intäkter

Tjörns kommun 630 000 kr

Västra Götalandsregionens bidrag 630 000 kr

Budget 2021: 1 260 000 kr

Fördelning av kostnaderna

FASTA KOSTNADER	FÖRDELNING
Personalkostnad	607 000
OH- kostnader	73 000
FÖRDELNING PRIORITERADE GRUPPER	
Barn och unga	300 000
Särskilt utsatta grupper (nyanlända, äldre, funktionsvarierade, våldsprevention) – minska konsekvenser av Corona	150 000
Strategiskt arbete med organisation och styrning	100 000
Övrig	30 000
Totalt:	1 260 000